

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Praha

Inspekční zpráva

Středisko výchovné péče pro děti a mládež a Výchovný ústav pro mládež s názvem: „Středisko pro mládež Klíčov“

190 00 Praha 9, Čakovická 51/783

Identifikátor školského zařízení: 600 027 686

Zřizovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1

Školský úřad Praha 9, Novoborská 372, PSČ 190 00

Termín konání komplexní inspekce: 20. - 22. března 2000

Čj.	066 257/00-4020
Signatura	ka9zt201

CHARAKTERISTIKA ZAŘÍZENÍ

Školské zařízení s názvem „Středisko pro mládež Klíčov“ (dále jen SMK) sdružuje výchovný ústav pro mládež (dále jen VÚM), středisko výchovné péče (dále jen SVP) a školní jídelnu.

VÚM je pro hochy s ukončenou povinnou školní docházkou, jimž byla nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova. Chlapci jsou rozděleni do 2 výchovných skupin (dále jen VS).

SVP zabezpečuje mimořádně širokou oblast ambulantní i internátní formy nabízených služeb. V praktické podobě jde o preventivně výchovné oddělení (KRUH), které je částečně umístěno v základním objektu (Čakovická 51), částečně pak (TRIGON - pracuje od října 1998) v Praze 5, dále o lůžkové a ambulantní oddělení (MOST) s nepřetržitým provozem, které nabízí nejen pomoc v krizových situacích s krátkodobým pobytem, ale i cílenější pobyt v rozsahu do 8 týdnů. V objektu VÚM je dále zřízeno preventivně výchovné oddělení pro mladistvé ohrožené drogou (ALTERNATIVA) s nepřetržitým servisem (pobytová i ambulantní forma pomoci). Mimo sídlo ústavu pracuje uzavřené oddělení s výchovně léčebným režimem pro mládež ohroženou drogovou závislostí (CESTA) v Řevnici. Svým přímým vlivem a formami přímé práce s klienty SVP územně pokrývá především potřebné aglomerační oblasti hlavního města, v příjmu pak neodmítají ani pomoc klientele mimo tuto oblast. Základní schéma činnosti koresponduje s důvody zřízení SVP, jednoznačně je zvýrazňována forma sociálně výchovné pomoci dětem, mladistvým, jejich rodinám i školám. Způsoby prezentace, informativní formy kontaktů s řadou institucí (školy, oddělení sociální prevence sociálních referátů, policie, zdravotnická zařízení, kulturní zařízení, atd.) napomáhají vytváření povědomí o existenci SVP i budování potřebné image.

Současná vnitřní struktura zařízení vyhovuje příkladně potřebám spádové oblasti.

Podmínky pro činnost SMK

V zařízení pracuje 50 pedagogických pracovníků, z nichž pedagogické vzdělání má 15. Studium speciální pedagogiky absolvovalo 10 zaměstnanců, studium psychologie na FF 8 pracovníků. Dokončené vysokoškolské vzdělání má celkem 30 pracovníků, 6 jich vysokou školu studuje.

Ředitel zařízení absolvoval vysokoškolské studium (pedagogika - psychologie), mezinárodní protidrogový výcvik a výcvik skupinové psychoterapie morenovského typu.

Zástupkyně statutárního orgánu absolvovala studium právního zaměření, vedoucí VÚM a vedoucí oddělení KRUH, MOST a ALTERNATIVA jsou absolventy vysokoškolského studia speciální pedagogiky, vedoucí oddělení CESTA je lékař. Vedením oddělení TRIGON je v současné době dočasně pověřen vedoucí oddělení KRUH.

Většina pedagogických pracovníků absolvovala různé typy psychoterapeutických, sociálně psychologických a jiných výcviků.

Výuku v záučních oborech zajišťují externí učitelé a 1 kmenový učitel VÚM a částečně vychovatelé VÚM.

Signifikantní je, že se řada pracovníků postižených syndromem „vyhoření“ po čase opět do tohoto zařízení vrátila a mnozí z bývalých zaměstnanců pracují ve vedoucích funkcích podobných zařízení.

Do resocializační činnosti jsou zapojeni i nepedagogičtí pracovníci (kuchařky zajišťují odborný výcvik, údržbář se zapojuje do sportovních aktivit se svěřenci, participuje i civilní služba

apod.).

Každé oddělení SVP má svého psychologa, VÚM nikoliv.

Poměr mužů a žen je zhruba vyrovnaný, kolektiv je v tomto směru vyvážený.

Prostorové podmínky umožňují realizaci reedukačního a resocializačního programu VÚM i činnost SVP. Jeho oddělení umístěná v základním objektu mají k dispozici buď příslušné poschodí, či část prostorů v přízemí (KRUH). Oddělení TRIGON je umístěno ve velmi pěkném prostředí, má možnost využívat i místnosti Kulturního domu - zatím však chybí lůžková část. Léčebně výchovné oddělení (CESTA) má k dispozici velmi dobře situovaný objekt v okrajové části obce Řevnice i s pozemkovým zázemím.

Prostory odpovídají psychohygienickým zásadám, výchova prostředím je uplatňována v plném rozsahu.

Zařízení má vlastní hřiště, k dispozici je keramická dílna.

Budovy i pozemky jsou vlastnictvím ústavu, výjimkou je oddělení TRIGON, které je v symbolickém podnájmu.

Zařízení vlastní mikrobus, který je pro plnění jeho úkolů nezbytný.

Vybavení audiovizuální a počítačovou technikou je velmi dobré, VÚM i každé oddělení SVP má PC).

Vliv sociodemografických podmínek na činnost zařízení byl původně negativní, postupně se zlepšil a v současné době již tyto podmínky činnost zařízení negativně neovlivňují.

Ve VÚM se při zkvalitňování materiálních podmínek v mimořádné míře uplatňuje svépomoc svěřenců i personálu.

Vztahy mezi VÚM a SVP (a jeho odděleními) se stabilizovaly na přijatelné úrovni.

Podmínky pro činnost SMK jsou velmi dobré.

HODNOCENÍ KVALITY REEDUKACE A RESOCIALIZACE VE VÚM

Reedukační a resocializační program

Reedukační a resocializační program je velmi podrobně propracovaný a ověřený v praxi. Vychází z behaviorální psychologie a je kombinací režimové terapie s terapeutickým společenstvím (skupinou). Součástí reedukačního a resocializačního programu jsou 2 záúční obory (kuchař - číšník a technické práce v autoservisu).

Program je velmi jemně členěn pro různé stupně resocializace. Realizován je v jednotlivých odděleních:

Výchovné oddělení je dále členěno na „základní systém“ a „oddíl zvýšené péče“. Do základního systému jsou zařazováni svěřenci, kteří se dopustili závažného porušení vnitřního řádu a do oddílů zvýšené péče jsou zařazováni svěřenci, jimž byla prokázána konzumace drog.

Oddělení klíčů je určeno svěřencům, kteří již dosáhli v resocializaci pozitivních výsledků. Mohou být zařazeni do 1. - 3. klíče se stupňujícími se výhodami.

Doplňkové programy jsou 2. Nejvyšším stupněm je „výstupní program“ při dosažení nejvyššího stupně resocializace, kdy svěřenec bydlí u rodičů a dochází do záúčního oboru v ústavu nebo do běžné školy. Ve 2. případě se jedná o prodloužení ústavní (ochranné) výchovy do 19 let.

Adaptační fáze probíhá v „1. klíči“, svěřenec při splnění daných kritérií (souhlas zákonných zástupců a souhlas oddělení sociální péče příslušného okresního úřadu) dostává nástupní

dovolenku a dále probíhá jeho běžné hodnocení. V prvních 10 dnech je svěřenec „hájen“, nejsou u něho prováděny odběry na zjištění drog. Postupně má možnost dostat se do dalších „klíčů“. Územně příslušný diagnostický ústav pro mládež přihlíží již při dislokaci ke vhodnosti klienta pro daný typ zařízení.

Hodnotící systém je propracovaný, zaměřen je na celkovou kvalitu vývoje svěřence. Nejedná se tedy jen o kvantitativní hodnocení. Oddělení, do nichž jsou svěřenci zařazováni podle dosaženého stupně resocializace, mají jednoznačně stanoveny výhody a omezení i podmínky pro změnu zařazení.

Vrcholným orgánem je „společné shromáždění“, které vedou střídavě vychovatelé ve službě. Svěřenci jsou zde vedeni k reflexi a sebereflexi. Na každém shromáždění dochází ke konfrontaci 2 hodnotících subjektů - pedagogické rady (dále jen PR) a rady svěřenců (dále jen RS). Obě „rady“ mají stanoveny kompetence, vedoucí VÚM má právo veta. RS má právo hodnotit svěřence podle vnitřního řádu, navrhopat odměny, výchovná opatření i změny ve vnitřním řádu. Při svých jednáních používá hlasovacího zařízení, takže hlasování je tajné. RS tvoří 6 svěřenců, kteří se dostali do „oddělení klíčů“ a byli zvoleni v tajném hlasování. Vede ji předseda. Funkční období RS je 5 týdnů, hlasovat může 5 členů. Jednání se účastní vedoucí ústavu a sociální pracovnice.

V ústavu je velmi dobrý ochranný systém věcí v osobním vlastnictví svěřenců, krádeže se zde prakticky nevyskytují. Vědomě je užíváno tohoto formálního postupu, svůj cíl plní.

Výchova realitou a pro realitu je jednou z priorit reedukačního a resocializačního programu.

Otevřenost systému vnějším vlivům je dána již koexistencí s SVP, kromě toho je možnost kontaktů při akcích mimo ústav.

Práce s rodinami svěřenců se daří v cca 60 %, ústav je v tomto směru aktivní a usiluje o navázání kontaktů i v případech, kdy zájem ze strany zákonných zástupců není. V případech, kdy zákonní zástupci kontakty odmítají, se ústav orientuje na širší příbuzenstvo. Jakoukoliv spolupráci a priori odmítá cca 10 % rodin.

Podíl svěřenců na estetické úpravě interiérů je mimořádně vysoký.

Volné vycházky a dovolenky jsou udělovány dle hodnotícího systému. Osobní volno svěřenci mají, velmi často je při něm využíváno ústavního hřiště.

Svěřenci s mimořádným talentem a schopnostmi je ústav schopen vzhledem ke svému situování v Praze vytvořit příslušné podmínky. Svěřenci s dalším handicapem se v ústavu zatím neobjevili.

Věcná a finanční pomoc odcházejícím svěřencům je poskytována v souladu s vyhláškou MŠMT č. 247/1996 Sb., o výši kapesného a věcné pomoci poskytované dětem a mládeži s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou.

Bezpečnost systému je na velmi dobré úrovni. Šikanování se téměř nevyskytuje a pokud ano, je v zárodku odhaleno. V poslední době se nevyskytly ani další negativní jevy. Největším problémem v tomto směru jsou drogy. V ústavu je vytvořen dosti účinný systém kontrol a filtrů, přesto se drogy do ústavu dostávají.

Stimulační úroveň programu je velmi vysoká. Součástí stimulace je i možnost participace na ovlivňování komunity. Typy odměn nejsou stanoveny vnitřním řádem, navrhuje je jednotlivec nebo rada.

V ústavu se zatím nevyskytl svěřenec, který by žádal o umožnění účasti na náboženských obřadech.

Reedukační a resocializační program je vynikající.

Organizace, formy a metody reedukace a resocializace

Vnitřní řád i hodnotící systém jsou svěřencům srozumitelné, svěřenci při přechodu do vyššího klíče skládají ze znalostí vnitřního řádu zkoušky - musí znát své povinnosti a práva. Vnitřní řád je svěřencům kdykoliv k dispozici.

Úroveň komunikace mezi pracovníky zařízení je velmi dobrá. Interakce a komunikace mezi personálem a svěřenci je na dobré úrovni, komunikace mezi svěřenci v nepřítomnosti pedagogického pracovníka je vulgární. Interakce mezi svěřenci je na průměrné úrovni, sklouzává často na bázi škádlení (nikoliv agrese).

Role mezi vychovateli jsou rovnoměrně rozloženy, takže tvoří vyvážený celek. Přemrštěné vžití se do mateřské role bylo správně řešeno ukončením pracovního poměru s dotyčnou pracovníci.

Struktura denního režimu odpovídá typu a stupni postižení i věkovému složení kolektivu svěřenců.

Sociální pracovnice VÚM se kromě vedení své agendy velmi aktivně zapojuje do resocializačního procesu a vyjíždí se svěřenci i na mimoústavní aktivity.

Používané metody jsou dostatečně pestré, prioritu mají sportovní aktivity. Přesto svěřenci při řízeném rozhovoru s inspektory signalizovali příliš velký podíl režimových činností, zejména úklidů a údržbářských prací, v menší míře i občasnou nudu. Uznali však, že v naprosté většině případů uklízejí nepořádek po sobě a opravují zařízení, které sami poškodili.

Ve VÚM se nepracuje tak cíleně psychoterapeuticky jako v SVP. Modelových situací a sociálního tréninku je užíváno spíše příležitostně, například při obsluze v jídelně, kterou zajišťují v roli číšníků svěřenci v záučníkém oboru kuchař. Pracuje se však s prožitkem, se zátěžovými situacemi, s volným tréninkem apod.

Psychorelaxačních technik je užíváno v rámci výchovné činnosti (autogenní trénink). Ve větší míře se používá arteterapie, v menší míře i muzikoterapie. Výtvarná i hudební činnost je užívána i jako zájmová činnost. Přestože jsou v ústavu chováni 3 psi - nalezcí a svěřenci k nim mají většinou velmi pozitivní vztah, canisterapie realizována není.

Přístup vychovatelů ke svěřencům je individuální, jednotlivé aspekty z reedukačního a resocializačního programu jsou naplňovány. Cíle reedukace a resocializace jsou kontinuálně sledovány.

Struktura denního režimu odpovídá psychohygienickým zásadám.

Efektivita využívání času k reedukaci a resocializaci je velmi vysoká. Odborní vychovatelé předávají svěřence pomocným vychovatelům až ve 22 hodin. V rámci večerního programu je dostatečný prostor pro osobní volno svěřenců a zejména k individuálním terapeutickým rozhovorům a konzultacím svěřenců s kmenovými vychovateli. V této době pobíhají i individuální zájmové činnosti (fotokomora aj.).

Výchovného vylučování z kolektivu není užíváno, možné je jen přerazení do nižšího „klíče“.

Organizace, formy a metody reedukace a resocializace jsou velmi dobré.

Další aktivity, které významně ovlivňují reedukační a resocializační činnost školského zařízení

Ústav se účastní různých sportovních soutěží a turnajů, neboť orientace ústavu je především na sportovní aktivity. Soutěže probíhají i mezi VÚM a SVP.

Svěřenci se dle jejich zájmu účastní i tanečních.

Prázdninová činnost je velmi pestrá a probíhá většinou mimo ústav. Orientuje se především na

rekreační a sportovní činnosti (lyžařský výcvik, vodácký výcvik, cykloturistika, horolezectví). Realizovány jsou i pobytové výjezdy do Polska. Kromě běžných záměrů jako poznávání přírody, zvyšování fyzické zdatnosti, vytváření smyslu pro odpovědnost a samostatnost je součástí těchto akcí i cílená zátěžová situace.

Cizinci dosud nebyli do ústavu umístěni.

Zařízení umožňuje stáže studentům VŠ i dalších příbuzných škol a pořádá odborné semináře - například IM program (intermediátoři pro protidrogovou prevenci). Jedná se celkem o 10 cyklů. V roce 1997 byla započata práce na projektu Světové zdravotnické organizace (WHO) „Děti ulice“ aj. Z posledních větších akcí se jednalo o akci pro pracovníky SVP (230 účastníků) „Adolescence - věk problémů“. Tento seminář měl mimořádný úspěch.

Někteří ze zaměstnanců se začínají zabývat i publikační činností.

Zařízení pořádá celorepubliková setkání kurátorů a sociálních pracovníků.

Úroveň spolupráce s dalšími zainteresovanými orgány je vcelku velmi dobrá.

VÚM udržuje v posledních 3 letech kontakty s 1 z výchovných ústavů v Polsku.

Další aktivity VÚM jsou vynikající.

Výsledky reedukace a resocializace

Soustavné katamnestické sledování neprovádí, poskytovány jsou spíše nahodilé zpětné vazby. Vedoucí VÚM v současné době chystá v rámci svého doktorandského studia toto sledování.

Dle zpětných vazeb, které jsou v současné době k dispozici je úspěšnost resocializace cca 60 - 70 % (je-li kritériem 2leté období bez trestné činnosti).

Útěkovost ze zařízení je minimální.

Výsledky reedukace a resocializace jsou velmi dobré.

Celkové hodnocení kvality reedukace a resocializace

Mimořádně příznivé je, že se vedení VÚM nespokojuje s dosaženými výsledky, ale kontinuálně hledá další možnosti pozitivního posunu. Totéž platí i o zapojení svěřenců do rozhodovacích procesů a o zakotvení tohoto institutu v reedukačním a resocializačním programu.

Velmi dobré jsou personální i materiální podmínky pro činnost ústavu.

Reedukace a resocializace je na velmi dobré úrovni.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení kvality vzdělávání

Ústav získal akreditaci MŠMT a nabízí svěřencům možnost absolvovat některý ze záučních oborů - kuchař - číšník a technické práce v autoservisu. Výuka probíhá v prostorách ústavu, odborný výcvik pro kuchaře - číšníky je realizován ve vlastní kuchyni a jídelně a pro technické práce v autoservisu v 1 ze servisů.

Pro příští školní rok se chystá změna v oboru kuchař (a kuchařské práce).

Vzdělávání plní svou hlavní funkci jednoho z prostředků resocializace velmi dobře.

Zaměření činnosti a rozsah poskytované péče

Středisko jako celek je koncipováno tak, aby plnilo v nabídce klientele pomoc jednak v případech výskytu školních, rodinných a osobních problémů ve vztahu k manifestujícím se poruchám chování, zneužívání návykových látek, gamblerství a za druhé vyplňuje formou dobrovolného kontaktu dané místo v novém systému pedagogicko-psychologického poradenství (institucionálně). Základní rámec činnosti odpovídá Pokynu náměstka ministra školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 13. února 1998, čj. 26 536/97-22.

Ambulantní péče prolíná způsobem přímé práce s klienty všemi odděleními a tvoří významnou část vlivu SVP. Dílčím způsobem je zde respektován i prvek anonymity. Krizová lůžka má k dispozici především oddělení MOST, které svůj směr terapie a ovlivňování cíleně zaměřuje k přijímanému náhledu na možnost úpravy stavu - pozitivní změnu.

Internátní servis (MOST, ALTERNATIVA, CESTA) má svá daná pravidla (ohled na možnost přímé výchovné práce v otevřeném či uzavřeném oddělení). Je zabezpečována potřebná míra vlivu režimové terapie, propracovanost struktury návazných činností během dne je podřízena odbornému vlivu terapeuta (speciálního pedagoga, psychologa, lékaře, sociálního pracovníka). Při pobytovém zařazení klienta není opomíjena ani vzdělávací oblast - oddělení CESTA například (po dohodě s příslušným typem kmenové školy) vypracovává individuální studijní plán s cílem eliminovat (či alespoň výrazněji zmírnit) přerušování školní docházky (obchodní akademie, gymnázium). Obecně je internátní pobyt programově cílen především k uplatňování skupinových aktivit a doprovodné terapeutické péče.

Spolupráce s rodinou klienta má nabídkově širokou bázi možných kontaktů, součástí koncepčních přístupů jsou individuální rodinná setkávání i rodičovské skupiny. To je mimořádně důležité především při návratu klienta, ale i v rámci ambulantních postupů.

Značná pozornost je věnována přípravě a vlastní realizaci víkendových aktivit, prázdninového volného času klientů, letním výjezdovým akcím apod. Oddělení MOST realizovalo ve školním roce 1998 - 99 celkem 13 víkendových výjezdů (v rámci projektu „Mládež pro Evropu“ byl se 6 klienty realizován výjezd do Německa), oddělení KRUH se 196 klienty připravilo 25 víkendových programů, oddělení CESTA zabezpečuje 4 - 5denní akce spojené s fyzickou zátěží, řídí turistické aktivity s náplní vodáckou, lyžařskou, horolezectvím, rozvíjí spolupráci se Speleologickou společností, zařazuje hipoterapii apod. Částečně se podílí na uváděných programech i někteří rodiče klientů.

Rozsah poskytované péče a celkové zaměření činnosti jednotlivých oddělení odpovídá důvodům zřízení. Úroveň ambulantních kontaktů má dobrou odezvu v terénní praxi, pobytové záležitosti klientů jsou organizačně v pořádku.

Sledovaný úsek je v pásmu velmi dobré úrovně.

Depistážní a diagnostická činnost

Preventivně výchovná oddělení (KRUH, TRIGON) mají hlavní obsahové složky práce směřované na primární a sekundární prevenci. Svým vlivem oslovují předškolní zařízení (tato oblast je ve stadiu rozvoje), základní i zvláštní školy, střední odborné školy i instituce řemeslné přípravy žáků. Významný je podíl na obecně uplatňovaném systému protidrogové prevence a prevence sociálně patologických jevů vůbec (hlavně region Prahy 9, ale i ostatních obvodů hlavního města a v některých případech i bližšího okolí). Úroveň kontaktů ubytovacích částí s okolím je podřízena filozofii zaměření. Klienti se na jednotlivá oddělení obracejí buď písemně

či osobně, následná rozhodnutí o tom, kdo bude s klientem blíže pracovat jsou prováděna na odborných poradách podle vstupní hodnoty informací i časové dispozice příslušného odborníka. Vlastní diagnostická (speciálně pedagogická i psychologická) činnost vychází jednak z dostupných podkladů v době prvních setkání, jednak je upřesňována v průběhu dalšího vedení (ambulance x pobytová terapie). Vedení osobní dokumentace klientů má velmi dobrou vypovídací hodnotu, s materiály je zacházeno profesionálně (způsob uložení, mlčenlivost o důvěrných informacích, další využívání informací apod.). Je využíváno počítačového registru dat.

Spolupráce s dalšími institucemi (pedagogicko-psychologickými poradnami, domy dětí a mládeže, referáty sociálních věcí, pracovníky policie, pedagogickou veřejností) je ve smyslu přehledu o terénní potřebě i řešení akutních případů na velmi dobré úrovni.

Oblast depistážní a diagnostické činnosti má potřebné organizační zázemí, vlastní výkony jsou garantovány i odbornou erudicí pracovníků. SVP má své nezbytné partnerské kontakty, které jsou kontinuálně zkvalitňovány.

Depistážní a diagnostická činnost je velmi dobrá.

Poradenská a metodická činnost

Jednotlivá oddělení vyvíjejí činnost ve sledované oblasti ve specificky pojatém rámci. Je pracováno systematicky s výchovnými poradci škol i s vedením škol - především v případech návratu klientů z internátního pobytu či při výukových záležitostech. Dokladovatelné jsou formy spolupráce s kurátory pro mládež, protidrogovými koordinátory (bez výraznějšího podílu na tvorbě a zajišťování peer programů), s odděleními péče o rodinu a dítě, s psychiatrickými pracovišti, s linkami důvěry, s odděleními detoxikačního zaměření apod.

Zkušeností je využíváno i ve smyslu průpravy studentů PF UK - např. ve formě semestrových seminářů (osobní podíl pracovníků SVP je patrný), rozvíjí se kontakty s „Fondem ohrožených dětí“. Stáže studentů na jednotlivých odděleních a jejich přímý (korigovaný) vstup do řešení problémů přináší nové formy průpravy a doplňují vhodně erudiční profil budoucích absolventů. Částečně je také směřována jejich perspektivní orientace (spolupráce s katedrou sociální práce FF UK, Sociálně právní akademií). Ve školním roce 1998 - 99 se stáží na oddělení MOST zúčastnilo 202 studentů (254 dnů), na oddělení KRUH byly stáže v trvání 188 dnů, obdobně na oddělení ALTERNATIVA apod. Tyto nabídky mají výrazně pozitivní metodicko-poradenskou hodnotu a jsou v řadě případů doplňovány o pomoc při zpracovávání diplomových prací, vzdělávání klientů v rámci pobytu či jinak.

K samozřejmostem činnosti SVP patří kooperativní vztahy se speciálními výchovnými zařízeními, dalšími preventivními i krizovými pracovišti, ale i spolupráce jednotlivých vlastních oddělení.

Pro potřeby klientely a veřejnosti (včetně škol) je vydávána řada informativních a instruktivně-návodných materiálů s nabídkou schůzek, činnostního zaměření a časových relací. K dispozici jsou texty analytického charakteru (CESTA), programové skladby apod. Byla realizována i zahraniční stáž pracovníků v Dánsku.

Poradenská a metodická činnost je rozmanitá, věcně funkční a zahrnuje nejpotřebnější oblasti.

Poradenská a metodická činnost je velmi dobrá.

Speciálně pedagogická, terapeutická a psychologická činnost

Preventivně výchovná oddělení (KRUH, TRIGON) zajišťují ambulantní péči pro děti a mládež věkového rozmezí 3 - 18 let, eventuálně i pro starší zájemce. Cílově - ve vztahu k sociální patologii - je v předškolním věku a mladším školním věku pomoc soustředěna na přímý kontakt s pedagogickými pracovníky a je využíváno metod videotréninku interakcí při spolupráci s rodinami dětí (konzultace s rodinou na oddělení či přímo v rodinném prostředí). Je realizována rodinná terapie, letos je nově pracováno s probační skupinou (po roce bude provedeno vyhodnocení), je rozpracován systém preventivních programů pro třídní kolektivy. Pravidelně probíhá „Klub“, jež programově slouží především klientele oddělení, další zájemci však nejsou odmítáni (program je strukturován).

Primárně preventivní programy mají dlouhodobější charakter a návaznost a podávají bližší pohled na nabídky oddělení - pro děti i pedagogické pracovníky. Při řízeném kontaktu se školou je rozvíjen vztah s výchovným poradcem, jsou organizovány „Dny otevřených dveří“. Nepřímý kontakt s rodičovskou veřejností je uplatňován prostřednictvím podílu na televizních pořadech s indikovanou tematikou, články v tisku, relacemi v rozhlase. Jako aktuální se pro daná oddělení jeví úkol dále budovat rodičovskou skupinu a využívat i dílčích výsledků v další činnosti. Mezi výraznější aktivity oddělení patří i zmiňované víkendové programy (Choustník, Opařany). Nabízena je i pomoc klientům majícím potíže v průběhu profesní přípravy, je využíváno arteterapie, připravují se možnosti „výdělkových“ akcí pro klienty, atd.

Zásady terapeutické práce i principy terapeutického vztahu jsou rozpracovány v „Etickém a organizačním kodexu“, vlastní činnost probíhá pod supervizí. Práce s rodinami zajišťují terapeutické dvojice, ze všech kontaktů a konzultací jsou pořizovány záznamy.

Lůžkové a ambulantní oddělení MOST nabízí nepřetržitý servis, kapacitně obsáhne 10 lůžek. Průměrná doba pobytu klienta je 7 - 8 týdnů (internátní péče), v naléhavých životních situacích je poskytován krátkodobý (krizový) pobyt. Oddělení spolupracuje s SVP Modřany (ve smyslu vnitřní diferenciací klientely). Po 2 - 3 dnech pobytu je zpracováván individuální plán, klient získává „svého“ garanta, který pak vede osobní spis, zajišťuje kontakt s dalšími institucemi, eviduje následnou péči apod. Převahu klientely tvoří věková kategorie po splnění povinné školní docházky - převažují studenti středních škol. Ročně se vyskytnou jen cca 3 případy klientů s neukončenou povinnou školní docházkou. Po skončeném pobytu je s klienty dále pracováno, opakované pobyty jsou realizovány pouze jednou.

Pracovníci oddělení navštěvují školy v obvodu i mimo něj, prezentují činnost SVP na veřejných akcích (Kampa), pořádají výstavky prací klientů. Pobyty na oddělení jsou realizovány na základě „Smlouvy o dobrovolném pobytu na oddělení MOST“ (podpis zákonných zástupců). Jsou stanoveny podmínky nástupu, cíle pobytu, práva a povinnosti klientů, zajištění důvěrnosti informací. Podrobně jsou rozpracovány fáze pobytu s vyčleněním přibližné časové posloupnosti a jsou stanoveny zásady pro klienta.

V rámci přímé práce s klientem při pobytu jsou cíleně aplikovány techniky projektivního a sebezpznávacího charakteru, relaxační postupy, trénink komunikativních dovedností, arteterapie, muzikoterapie, sportovní a zátěžové aktivity. Důraz je kladen na pochopení potřeby vzájemné podpory, poznávání podstaty problémů. Součástí práce je pomoc při vzhledu do vlastních rodinných problémů, jsou uplatňovány prvky poradenství.

Mezi využívanými prostředky jsou kromě psychoterapie i krizová intervence, rodinná terapie, speciálně pedagogické zásady a metody, sociální pomoc aj.

V průběhu školního roku 1998 - 99 bylo na oddělení přijato celkem 212 nových klientů, z toho pro pobytovou část 103, v ambulantní péči pak 109 klientů. Víkendových akcí a výjezdů bylo

uskutečněno celkem 13. Rodinná terapie byla použita u 129 rodin, bylo připraveno a realizováno 215 rodinných setkání - sezení.

Preventivně výchovné oddělení ALTERNATIVA disponuje kapacitou 12 lůžek, má pobytovou i ambulantní část (věková kategorie klientely se pohybuje v rozmezí 15 - 20 let, oddělení pracuje s koedukovanými skupinami, má velkou územní působnost). Nabízí prevenci, terapii a rehabilitaci mladým lidem ohroženým drogovými či jinými škodlivými návyky a závislostmi. Ve školním roce 1998 - 99 bylo přijato do lůžkové části celkem 45 klientů, ambulantní kontakt byl poskytnut 106 klientům. Proběhlo 12 rodičovských skupin (rodinné terapie se zúčastnilo 149 rodin). Pobyt na oddělení má smluvní podobu a je převážně 8týdenní. Kromě uplatňovaných technik (viz ostatní oddělení) je význam přikládán i výukové složce (podíl učitelů, vychovatelů, výchovných poradců) a využívání volného času

s podporou rozvoje zájmové sféry. Oddělení úzce spolupracuje s mezioblastní „Komisí pro boj s drogovými závislostmi“, s „Asociací manželských a rodinných poradců“ a s „Asociací trenérů sociálně psychologického výcviku“. Věcný kontakt je udržován s pracovišti FF UK. Zpracovaná pravidla pobytu stanoví rámcové povinnosti klienta při příchodu, zkušební dobu, dobu vlastního pobytu, systém vazby klient - osobní terapeut, pobyt mimo oddělení, vycházkové a víkendové kontrakty. Ustavená samospráva dává prostor přímé účasti klientů na chodu oddělení, vede k chápání povinností a odpovědnosti (nedělní reflexní skupina provádí zhodnocení).

Se školami (hlavně středními) je rozvíjen dobrý a věcný kontakt. Mimořádně pozitivní skutečností je vstřícnost školy při návratu klienta - žáka z pobytu na oddělení. Oddělení umožňuje pedagogickým pracovníkům škol přístup do připravených programů AT. Opakované pobyty jsou prováděny velmi obezřetně, je stanovena minimální prodleva 2 měsíců. Uplatňovaná forma stálého příjmu (limitace počtem lůžek) přináší fakt obměny složení skupiny a z toho plynoucí postupy. Mezi základní principy práce oddělení patří záměrné ovlivnění a převod vjemu z konzumu na vlastní problém, rozkrytí souvislostí (včetně záležitostí týrání či sexuálního zneužívání) a přímá práce s rodiči a klientem.

Pracovníci oddělení se podílejí na přípravách a realizaci aktivit sportovního, společenského, výchovného i terapeutického charakteru. Své zkušenosti prezentují na seminářích, v pracovních komisích a ve spolupráci s pedagogy, zdravotníky, kurátory apod.

Oddělení s výchovně léčebným režimem pro mládež ohroženou drogovou závislostí (CESTA) je uzavřeným pracovištěm v Řevnici. Oddělení má kapacitu 12 lůžek a poskytuje servis koedukované skupině ve věkovém rozmezí 15 - 19 let. Délka pobytu (8 týdnů) dává prostor pro provedení komplexnější diagnostiky a stanovení dalších vhodných postupů. Základním cílem je navození změny postoje klienta k faktu braní drogy a posílení motivace k léčbě. Denní součástí programu je vzdělávání. V průběhu terapie na oddělení je omezen styk klienta s okolím, jedinou výjimkou jsou rodinní příslušníci. Důvodem je znemožnit klientům přístup k droze. Používá se technik skupinové, individuální a rodinné terapie. Vrací-li se klient do školy, je styk s oddělením podporován a vyžadován. Dlouhodobějších akcí se klienti zúčastňují po „aklimatizační“ době 3 týdnů. Tyto akce mají velmi dobrou výtěžnost.

Mezi nejdůležitější formy terapie patří setkání klienta s jeho rodinou, která jsou realizována v 2. polovině pobytu a mají vysoký standard. Pozitivním přínosem je realizace skupin pro rodiče, které mají téměř povinný charakter. Postupně se zvyšuje počet klientů, kteří procházejí ambulantní péčí.

Ve školním roce 1998 - 99 bylo přijato k pobytu celkem 46 klientů, pobyt nedokončilo 12 z nich pro porušení léčebného režimu, útek nebo na vlastní žádost. Klienti nastupují a odcházejí současně, po dobu pobytu je tedy skupina prakticky bez obměny. Opakované pobyty prováděny nejsou.

SVP má vnitřně vrstvenou strukturu poskytované péče a zabírá svým odborným a technickým zázemím velmi výraznou část preventivně výchovného působení na úrovni primární i sekundární.

Odborný servis poskytovaný jednotlivými odděleními má velmi dobrou úroveň. SVP plní své poslání v dané oblasti podle diferenciací zaměření, jsou patrné dílčí nadstandardní formy práce.

Úroveň činnosti SVP je velmi dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ SMK

Plánování

Koncepčním záměrem vedení SMK je zřídit lůžkovou část oddělení TRIGON. Tento záměr je podporován i místní státní správou a samosprávou v místě (Praha 13). Nezbytné je i posílení personálního zajištění (t. č. 3 pracovníci).

Roční plány zpracovávají vedoucí oddělení SVP a vedoucí VÚM, schvaluje je ředitel zařízení.

Zařízení prošlo v posledních letech zásadními změnami a profilovalo se potřeb spádové oblasti. V současné době se žádné koncepční změny nechystají.

Plánování je na dobré úrovni.

Organizování

Kompetence vedoucích pracovníků jsou vymezeny organizačním řádem, u ostatních pracovníků jsou stanoveny v pracovních náplních.

Jednotlivé součásti SMK mají dosti širokou autonomii, vedoucí VÚM i oddělení SVP mají značné kompetence i v personálním zajišťování svých útvarů. Organizační struktura umožňuje účinné řízení školského zařízení.

Poradním orgánem vedoucího VÚM je pedagogická rada, svolávána je 1x za měsíc. Účastní je jí všichni pedagogičtí pracovníci a sociální pracovníci. Jednotliví členové se na jednáních aktivně podílejí.

Ve vedení dokumentace VÚM byly zjištěny nedostatky - není vedena v souladu s čl. 6 odst. 1 instrukce MŠ ČSR č. 29/1981 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci školských zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy.

Vnitřní informační systém využívá především počítačů, ve kterých jsou vedeny veškeré údaje a informace z každého dne. Využíváno je i osobních kontaktů při předávání služeb apod. Ve VÚM denně probíhají večerní komunity společné pro obě VS, na kterých jsou předávány informace svěřencům. Veškeré informace jsou předávány rychle a v nezkrácené podobě.

Ochrana osobních dat je zajištěna, příslušné ustanovení podepisují pracovníci ve své pracovní náplni.

Zákonným zástupcům jsou informace poskytovány každé 3 měsíce. Ve stejném intervalu poskytuje zařízení informace i kurátorům.

VÚM se prezentuje na veřejnosti hlavně svou účastí na různých sportovních a kulturních akcích a pořádáním odborných akcí pro studenty a odborníky v oboru. Do začátku příštího školního roku je připravováno připojení na internet.

Ředitel vydává jasná a jednoznačná rozhodnutí, využívá při tom i připomínek a podnětů pracovníků.

Organizování je na velmi dobré úrovni.

Vedení a motivování pracovníků

Operativní řízení navazuje na plánování a kontrolu jednotlivých činností, je pružné a plně funkční. Podmínky pro kreativitu a iniciativu pracovníků jsou mimořádně dobré, jedinečných schopností pracovníků je plně využíváno k dalšímu pozitivnímu vývoji.

Začínajícím a odborně a pedagogicky nezpůsobilým pedagogickým pracovníkům je poskytována odborná a metodická pomoc ze strany vedoucího oddělení, kolegů a sociální pracovnice.

Kritéria hodnocení pracovníků jsou zpracována ve vnitřním platovém předpisu. Hodnocení probíhá pravidelně 1x týdně na poradách vychovatelů (VÚM), individuální hodnocení za delší časový úsek prováděno není. Systém pravidelného hodnocení pracovníků neexistuje.

Vedení a motivování pracovníků je na dobré úrovni.

Kontrolní mechanismy

V zařízení je vytvořen kontrolní systém vůči celé organizační struktuře. V případě zjištění nedostatků jsou neprodleně přijímána opatření k jejich odstranění.

Hospitace ve VÚM provádí vedoucí jen v záúčních oborech, v mimoškolní oblasti ne.

V SVP je využíváno především možnosti kolegiální supervize.

Analýza výsledků kontrol je prováděna a pracovníci jsou s výsledky kontrol seznamováni.

Kontrolní mechanismy jsou dobré.

Hodnocení kvality řízení

Vedení SMK vytvořilo funkční model řízení. Jednotlivé součásti a oddělení mají poměrně širokou autonomii, na vedoucí pracovníky těchto útvarů byly delegovány potřebné kompetence. Systém řízení je plně funkční, rezervy jsou ve vedení dokumentace a v kontrolní (hospitační) činnosti VÚM.

Celkově je řízení je velmi dobré úrovni.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Základní přehled o kolektivu svěřenců a o využívání kapacity VÚM

Kapacita zařízení	24
Evidenční stav	26
Počet svěřenců fyzicky přítomných na zařízení	15
Počet VS	2
Počet svěřenců na útěku	0
Počet svěřenců ve vazbě nebo ve výkonu	1

trestu odnětí svobody	
Počet svěřenců podmíněčně propuštěných	10
Počet svěřenců s nařízenou ústavní výchovou	20
Počet svěřenců s uloženou ochrannou výchovou	3
Počet svěřenců umístěných na předběžné opatření / z toho cizinců	3/0
Počet svěřenců v péči DPA, DPL	0

Kapacita VÚM je využívána dobře.

Základní přehled o lůžkové kapacitě jednotlivých oddělení SVP

Oddělení	Počet lůžek	Ambulance
Odd. preventivně výchovné KRUH	0	ano
Odd. preventivně výchovné s krizovými lůžky MOST	10	ano
Odd. preventivně výchovné pro mládež ohroženou drogou ALTERNATIVA	12	ano
Odd. s výchovně léčebným režimem pro mládež ohroženou drogovou závislostí CESTA	12	ano
Odd. preventivně výchovné TRIGON	0	ano

Nedostatkem je absence lůžkové části v oddělení KRUH a zejména v oddělení TRIGON. Z tohoto aspektu je SVP na dobré úrovni.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení a zřizovací listina s dodatky,
- vnitřní řady jednotlivých součástí a oddělení školského zařízení,
- dokumentace jednotlivých oddělení SVP,
- osobní spisy svěřenců a zaměstnanců.

ZÁVĚR

Výrazná pozitivita:

- vnitřní struktura SMK,
- reedukační a resocializační program VÚM,
- další aktivity VÚM,
- nadstandardní formy práce v SVP.

Výrazná negativa:

- nedostatky ve vedení dokumentace VÚM,
- nedořešená situace v oddělení SVP TRIGON (lůžková část, personální zajištění).

SMK plní své úkoly velmi dobře.

Za dobu své existence se zařízení profilovalo do dnešní podoby, která svou vnitřní strukturou plně vyhovuje potřebám dané spádové oblasti. Dílčím nedostatkům (absence lůžkové části a úroveň personálního zajištění oddělení SVP TRIGON) je ze strany vedoucích pracovníků věnována potřebná pozornost a jsou podnikány kroky k jejich odstranění.

Doporučení:

1. Vést dokumentaci VÚM v souladu s čl. 6 odst. 1 instrukce MŠ ČSR č. 29/1981 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci školských zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy.
2. Dořešit problematiku oddělení TRIGON.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Pavel Bártík	PaedDr. Pavel Bártík v. r.
Členové týmu	PaedDr. Zdeněk Slomek	PaedDr. Zdeněk Slomek v. r.

V Ústí nad Labem dne 2000-04-12

Datum a podpis ředitele školského zařízení stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 2000-04-27

PhDr. Václav Vrba

Razítko
PhDr. Václav Vrba v. r.
Podpis ředitele

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školského zařízení dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují činnost ústavu a průběh výchovně-vzdělávacího procesu
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad	2000-05-02	066 348/00-4020
Zřizovatel	2000-05-02	066 347/00-4020
Rada školy	-----	-----

Připomínky ředitele školského zařízení

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	Nebyly podány.

+